

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра управління земельними ресурсами

“ЗАТВЕРДЖУЮ

”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

28 серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан факультету

Начальник НМВ

Лазарева О.В.

Горлачук В.В.

Горлачук В.В.

Смирнова С.М.

Філімонова О.Б.

Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Земельні ресурси та розвиток агробізнесу	
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»	
Спеціальність	193 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій»	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	IV	
Навчальний рік	2020-2021	
Номер семестрів:	Денна форма	
	8	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4,5 кредитів / 135 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	– групові заняття 60 год. – самостійної роботи – 75 год.	
Відсоток аудиторного навантаження	44 %	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю	Контрольні роботи	
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: надати студентам необхідні знання про організацію агробізнесу, основні засади та принципи формування структур агробізнесу, його специфіку, основні напрямки розвитку та державного регулювання.

Завдання:

- ознайомитись з теоретичними основами курсу;
- оволодіти знаннями про сучасний стан та перспективи розвитку агробізнесу;
- знати організаційно-економічні передумови ефективного розвитку агробізнесових структур;
- оволодіти специфікою агробізнесу в регіонах України.

Дисципліна «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» відноситься до дисциплін циклу професійної підготовки.

Передумови вивчення дисципліни: засвоєння курсів «Основи управління земельними ресурсами», «Землеустрій», «Землевпорядне проектування», «Економіка землекористування» та ін.

Очікувані результати навчання: отримання знань про формування конкурентоспроможних сільськогосподарських підприємств, засвоєння основ ведення агробізнесу, засвоєння загальних засад, володіння знаннями, необхідними для оперативного вирішення проблемних питань у сфері агробізнесу.

Студенти повинні знати:

- сучасні проблеми трансформації землекористування;
- проблеми функціонування ринку землі;
- роль землі в агробізнесу;
- методичні аспекти формування організаційно-правових форм господарювання;
- основи формування конкурентних переваг землекористування;
- роль землі у господарстві.

Студенти повинні вміти:

- розробляти та впроваджувати збалансовані системи землекористування;
- розробляти заходи щодо охорони земель;
- обґрунтування шляхів запобігання скорочення площ земель;
- формування умов раціонального використання землі;
- вміти успішно вести агробізнес на землі.

Компетентності та результати навчання

Фахові:

ФК 3 Здатність до застосування знань з геодезії, землеустрою, земельного кадастру, земельного права на практиці для виконання професійних обов'язків

ФК 7 Здатність розробляти проекти і програми, організовувати та планувати польові роботи, готувати технічні звіти та оформлювати результати польових, камеральних та дистанційних досліджень в геодезії та землеустрої

ФК 12 Володіння знаннями теоретико-методичного формату функціонування суб'єктів господарювання на землі

ФК 13 Вміння визначати еколого-економічну ефективність використання землі

ФК 14 Здатність вирішувати прикладні наукові та технічні завдання в галузі геодезії та землеустрою у відповідності до спеціалізації

Програмні результати:

ПРН 10 Володіти методами землевпорядного проектування, територіального і господарського землеустрою, планування використання та охорони земель з врахуванням впливу низки умов соціально-економічного, екологічного, ландшафтного, природо-охоронного характеру та інших чинників

ПРН 11 Володіти методами організації топографо-геодезичного і землевпорядного виробництва від польових вимірювань до менеджменту та реалізації топографічної та землевпорядної продукції на основі використання знань з основ законодавства і управління виробництвом

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Практичні	Самостійна робота	Загальний обсяг
1	Поняття і функції землі	2	6	8
2	Рациональне використання і охорона земель. Збалансоване землекористування	8	6	14
3	Склад і структура земельних угідь країни	4	6	10
4	Властивості земельних та інших природних ресурсів, що враховуються при організації їх використання	4	6	10
5	Категорії та цільове призначення земель. враховуються при організації їх використання	4	6	10
6	Характеристика земельного фонду України за формами власності	6	6	12
7	Особливості розвитку агробізнесу в Україні	6	8	14
8	Розвиток і функціонування аграрної політики в землекористуванні	6	6	12
9	Система економічних відносин в агробізнесі	6	8	14
10	Диверсифікація агробізнесу на селі, організаційні форми агробізнесу в Україні	8	9	17
11	Формування конкурентних переваг у сфері агробізнесу	6	8	14
	Всього за курсом	60	75	135

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План практичних (семінарських) занять

№	Тема заняття / план
1	Тема 1 Поняття і функції землі 1) Розкрийте особливості використання землі як об'єкта управління. 2) Як здійснюється процес використання земельних ресурсів?. 3) Поділ земель за цільовим призначенням. 4) Розкрийте функції землі. 5) Як здійснюється процес регулювання земельних відносин?
2	Тема 2 Рациональне використання і охорона земель. Збалансоване землекористування Блок А 1) Що таке рациональне використання землі?

	2) Як здійснюється процес раціонального використання землі? 3) Розкрийте принципи раціонального землекористування. 4) Що являє собою охорона земель? 5) Які повноваження органів земельних ресурсів щодо охорони земель? 6) Які принципи державної політики у сфері охорони земель?
3	Тема 2 Раціональне використання і охорона земель. Збалансоване землекористування Блок Б 1) Розкрийте структуру ООН у контексті її відповідності завданням переходу до збалансованого розвитку. 2) Розкрийте сутність Всесвітньої конференції ООН зі збалансованого розвитку? 3) Що таке збалансоване землекористування? 4) Що таке стале землекористування? 5) Розкрийте інноваційні орієнтири збалансованого використання землі.
4	Тема 2 Раціональне використання і охорона земель. Збалансоване землекористування Блок В 1) Охарактеризуйте результати Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992 р.). 2) Яку роль надано «Порядку денному на ХХІ століття»? 3) Розкрийте основні принципи Декларації Ріо. 4) Охарактеризуйте поняття землі як цілісного об'єкта управління. 5) Назвіть основні принципи використання земельних ресурсів. 6) Якими є основні завдання охорони та раціонального використання природної ресурсної бази?
	Тема 2 Раціональне використання і охорона земель. Збалансоване землекористування Блок Г 1) Назвіть основні підходи до визначення збалансованого розвитку землекористування. 2) Які вчені досліджували питання збалансованого розвитку сільськогосподарського землекористування? 3) Укажіть цілі збалансованого розвитку землекористування. 4) Визначте основні завдання збалансованого розвитку землекористування. 5) Розкрийте основні фактори збалансованого розвитку землекористування. 6) Розкрийте основні принципи збалансованого розвитку землекористування. 7) Які горизонти збалансованого розвитку для України в рамках Доктрини збалансованого розвитку – Україна-2030? 8) Проаналізуйте шляхи реалізації збалансованого розвитку землекористування. 9) Розкрийте основні засоби реалізації збалансованого розвитку землекористування.
3	Тема 3 Склад і структура земельних угідь країни Блок А 1) Охарактеризуйте визначення поняття «земельні угіддя». 2) Що відноситься до земель сільськогосподарського призначення? 3) Що відноситься до земель лісів та інших лісовкритих площ? 4) Що відноситься до забудованих земель? 5) Що відноситься до заболочених земель?
	Тема 3 Склад і структура земельних угідь країни Блок Б 1) Що відноситься до земель під водою? 2) Як класифікуються сільськогосподарські угіддя? 3) Яка структура земельного фонду країни?

	4) Яка динаміка змін земельного фонду країни?
4	Тема 4. Властивості земельних та інших природних ресурсів, що враховуються при організації їх використання Блок А 1) Якими властивостями характеризуються земельні ресурси? 2) Що таке ґрунт? 3) Що таке родючість ґрунту? 4) Які існують види родючості ґрунту? Охарактеризуйте їх.
	Тема 4. Властивості земельних та інших природних ресурсів, що враховуються при організації їх використання Блок Б 1) Що таке природні ресурси? 2) Які існують види природних ресурсів? Охарактеризуйте їх. 3) На які групи поділяються природні ресурси? 4) Що таке вичерпні та невичерпні природні ресурси?
5	Тема 5. Категорії та цільове призначення земель, враховуються при організації їх використання Блок А 1) Які існують категорії земель? 2) Які землі відносяться до земель сільськогосподарського призначення? 3) Що таке землі житлової та громадської забудови? 4) Що відноситься до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення?
	Тема 5. Категорії та цільове призначення земель, враховуються при організації їх використання Блок Б 1) Що відноситься до земель оздоровчого призначення? 2) Що відноситься до земель рекреаційного призначення? 3) Що відноситься до земель історико-культурного призначення? 4) Що відноситься до земель лісогосподарського призначення? 5) Що відноситься до земель водного фонду? 6) Що таке землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення? 7) Як встановлюється та змінюється цільове призначення земель?
6	Тема 6. Характеристика земельного фонду України за формами власності Блок А 1) Розкрийте зміст права власності на землю. 2) В яких випадках набувається право власності на землю? 3) В якій формі власності може перебувати земля?
	Тема 6. Характеристика земельного фонду України за формами власності Блок Б 1) Охарактеризуйте сутність державної форми власності на землю. 2) Розкрийте специфіку об'єктного складу державної власності. 3) Які землі державної власності не можуть передаватися у комунальну власність? 4) Які землі державної власності не можуть передаватися у приватну власність?
	Тема 6. Характеристика земельного фонду України за формами власності Блок В 1) Розкрийте зміст комунальної власності на землю. 2) Що таке приватна власність на землю? 3) Які існують форми права власності на землю?
7	Тема 7. Особливості розвитку агробізнесу в Україні Блок А

	1) Розкрийте передумови розвитку агробізнесу. 2) Що таке агробізнес? 3) Яка структура агробізнесу?
	Тема 7. Особливості розвитку агробізнесу в Україні Блок Б 1) Які існують складники агробізнесу? 2) Які є підкомплекси агробізнесу? 3) Які підприємства формують основу агробізнесу? 4) Розкрийте закономірності функціонування агробізнесу.
	Тема 7. Особливості розвитку агробізнесу в Україні Блок В 1) Які специфічні особливості сучасного стану АПК України? 2) Охарактеризуйте сучасний стан розвитку агробізнесу. 3) Які перспективи розвитку агробізнесу? 4) Які існують проблеми розвитку аграрного бізнесу України?
8	Тема 8. Розвиток і функціонування аграрної політики в землекористуванні Блок А 1) Які існують форми підприємницької діяльності на селі? 2) Які основні проблеми стоять перед сільськогосподарськими виробниками? 3) Як здійснюється підтримка та розвиток малого бізнесу на селі?
	Тема 8. Розвиток і функціонування аграрної політики в землекористуванні Блок Б 1) Що таке агропромислове виробництво? 2) Які особливості розвитку аграрного сектора? 3) Розкрийте принципові підходи до розуміння аграрної політики?
	Тема 8. Розвиток і функціонування аграрної політики в землекористуванні Блок В 1) Які принципи аграрної політики? 2) Охарактеризуйте систему цілей аграрної політики держави. 3) Які завдання аграрної політики? 4) Яка система стратегічних цілей аграрної політики?
9	Тема 9. Система економічних відносин в агробізнесі Блок А 1) Як здійснюється організація виробничо-економічних зв'язків підприємницьких структур агробізнесу? 2) Розкрийте механізм взаємовідносин підприємницьких структур агробізнесу. 3) Що таке система матеріально-технічного забезпечення? 4) Які існують виробничі структури у системі матеріально-технічного забезпечення?
	Тема 9. Система економічних відносин в агробізнесі Блок Б 1) Що таке матеріально-технічне забезпечення? 2) Що таке матеріально-технічні ресурси? 3) Що таке товарна біржа АПК? 4) Які існують форми матеріально-технічного забезпечення АПК в умовах ринку?
	Тема 9. Система економічних відносин в агробізнесі Блок В 1) Що таке лізинг? Які є види лізингу? 2) Охарактеризуйте можливості лізингу? 3) Як організовується виробниче обслуговування сільськогосподарських підприємств? 4) Що таке аграрний ринок? 5) Які елементи інфраструктури аграрного ринку?

10	Тема 10. Диверсифікація агробізнесу на селі, організаційні форми агробізнесу в Україні Блок А 1) Що таке диверсифікація в агробізнесі? 2) Що таке спеціалізація в агробізнесі? 3) Як відбувається процес диверсифікації у сільському господарстві? 4) Які конкурентні переваги забезпечують підвищення ефективності ведення агробізнесу?
	Тема 10. Диверсифікація агробізнесу на селі, організаційні форми агробізнесу в Україні Блок Б 1) Як здійснюється регулювання процесу диверсифікації аграрного виробництва? 2) Які пріоритети покращення якості життя в сільській місцевості та стимулювання диверсифікації? 3) Розкрийте форми диверсифікації сільських територій. 4) Розкрийте шляхи диверсифікації аграрного виробництва.
	Тема 10. Диверсифікація агробізнесу на селі, організаційні форми агробізнесу в Україні Блок В 1) Що таке синергетична диверсифікація? 2) Що таке конгломеративна диверсифікація? 3) Що таке концентрична диверсифікація? 4) Що таке вертикальна диверсифікація? 5) Що таке горизонтальна диверсифікація?
	Тема 10. Диверсифікація агробізнесу на селі, організаційні форми агробізнесу в Україні Блок Г 1) Які організаційні форми агробізнесу в Україні. 2) Охарактеризуйте основні форми диверсифікації агробізнесу. 3) Охарактеризуйте механізм економічних взаємовідносин у системі агробізнесу.
11	Тема 11. Формування конкурентних переваг у сфері агробізнесу Блок А 1) Розкрийте дефініції поняття «конкурентна перевага». 2) Охарактеризуйте конкурентні стратегії сільськогосподарського землекористування. 3) Що таке конкурентоспроможність сільськогосподарського землекористування? 4) Розкрийте етапи конкурентоспроможності землекористування.
	Тема 11. Формування конкурентних переваг у сфері агробізнесу (2 год) Блок Б 1) Охарактеризуйте інституційно-правову складову конкурентоспроможності сільськогосподарського землекористування. 2) Охарактеризуйте економічну складову конкурентоспроможності сільськогосподарського землекористування. 3) Охарактеризуйте екологічну складову конкурентоспроможності сільськогосподарського землекористування. 4) Охарактеризуйте інвестиційну складову конкурентоспроможності сільськогосподарського землекористування 5) Які перспективи розвитку конкурентних стратегій сільськогосподарського землекористування?
	Тема 11. Формування конкурентних переваг у сфері агробізнесу Блок В 1) Які завдання треба виконувати для підвищення конкурентоспроможності

землекористування?
2) Які етапи оцінки конкурентоспроможності?
3) Які пріоритети розвитку землекористування, що базується на знаннях?
4) Які чинники конкурентоспроможності землекористування?
5) Які напрямки розвитку агробізнесу?
6) Заходи, що потрібно виконувати в напрямку формування конкурентних переваг у сфері агробізнесу.

4.2. Завдання для самостійної роботи

Питання для обговорення

1. АПК і агробізнес.
2. Види агропромислової інтеграції.
3. Господарська (галузева і міжгалузева) суть АПК.
4. Методи дослідження АПК.
5. Склад і угруповання галузей АПК в окремі сфери на загальнодержавному рівні
6. Галузева структура АПК.
7. Основні напрямки удосконалення галузевої структури АПК України.
8. Функціональна структура АПК.
9. Територіальна структура АПК.
10. Земельна реформа в Україні.
11. Форми власності на землю.
12. Передумови і чинники розвитку АПК.
13. Значення Земельного кодексу України для розвитку АПК та агробізнесу.
14. Склад інфраструктури агропромислового виробництва.
15. Ринкова інфраструктура агробізнесу.
16. Законодавчі основи агропромислового виробництва в Україні.
17. Основні організаційні форми агропромислового виробництва (агропромислові комбінати, агропромислові об'єднання, агрофірми, агроконсорціуми).
18. Особливості державного регулювання агробізнесу в різних країнах.
19. Основні функції органів державного регулювання агробізнесу.
20. Форми і методи регулювання агропромислового виробництва та розвитку агробізнесу в регіоні.
21. Основні напрямки вдосконалення державного регулювання агробізнесу в Україні.

22. Вплив переробних підприємств агробізнесу на стан навколишнього природного середовища.
23. Економічні механізми екологізації агробізнесу.
24. Продовольча проблема в Україні та шляхи її розв'язання.
25. Тенденції науково-технічного прогресу у сільськогосподарському виробництві.
26. Резерви підвищення продуктивності агробізнесового виробництва.
27. Загальна оцінка стану агробізнесу в Україні.
28. Спеціалізація агробізнесу в різних регіонах України.
29. Інфраструктура агропромислового виробництва.
30. Земля як головний засіб виробництва у сільському господарстві.
31. Особливості розвитку агробізнесу в Україні.
32. Регіональні відмінності розвитку агробізнесу в регіонах України.
33. Система економічних взаємовідносин в агробізнесі.

Тема аналітичних робіт

1. Земельні ресурси країни.
2. Зміст поняття агробізнес.
3. Сільське господарство як першооснова агробізнесу.
4. Структура земельного фонду України.
5. Особливості структури сільськогосподарських угідь України.
6. Особливості землі як засобу виробництва.
7. Природна, штучна та економічна родючість ґрунту.
8. Ринкова інфраструктура агробізнесу.
9. Головні організаційні форми сільськогосподарського виробництва в Україні.
10. Особисті селянські господарства та їх місце у виробництві сільськогосподарської продукції в Україні.
11. Фермерські господарства та їх місце у виробництві сільськогосподарської продукції в Україні.
12. Головні напрями удосконалення структури агробізнесу України в сучасних умовах.
13. Регулювання земельних відносин.
14. Диверсифікація сільськогосподарського виробництва.
15. Види диверсифікації.
16. Спеціалізація сільськогосподарського виробництва.
17. Форми агробізнесу в Україні.
18. Зміст аграрної політики.
19. Аграрний ринок.
20. Категорії земель.
21. Цільове призначення земель.
22. Ґрунт як природне тіло.
23. Родючість ґрунту.

24. Функції землі.
25. Продовольча безпека України.
26. Формування конкурентних стратегій сільськогосподарського землекористування.
27. Конкуренентоспроможність сільськогосподарського землекористування.
28. Лізинг в системі АПК.
29. Конкурентні переваги в системі АПК.
30. Сутність збалансованого землекористування.

4.3. Форми і методи навчання та викладення дисципліни

Основними **формами навчання** є **практичні та групові** заняття, які передбачають оволодіння системою практичних професійних умінь та навичок з навчальної дисципліни та передбачають проведення аналізу соціально-економічного розвитку сільських територій. Така перевірка дає змогу виявити, якою мірою студент усвідомив теоретичні курсу.

Основними **методами навчання** є **пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний**, під час якого студенти одержують знання на лекції, сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки і залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; **метод проблемного викладу**, під час якого викладач до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, показує спосіб рішення поставленого завдання, а студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку; дослідницький метод, який передбачає аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів; **дискусійні методи**, що передбачають такі елементи дискусії, як суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення протиріч; **словесний метод**, такий як пояснення та практичний метод, що передбачає розв'язання вправ, завдань, тестів.

4.4. Забезпечення освітнього процесу:

- проєкційне мультимедійне обладнання (проєктор, екран, ноутбук/ комп'ютер);
- доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;
- OS: Windows, Android, iOS;
- Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge;
- програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, GoogleMeet, ArcGis, Digitals, Geodetic Information System 6;

- дані Держгеокадастру: <https://land.gov.ua/derzhheokadastr-dodav-na-publichnu-kadastruvu-kartu-dani-pro-heonadra/>
- система електронного навчання Moodle 3.9
- тренінгова аудиторія (дошка, фліпчарт, комплект канцелярського приладдя для творчості: маркери, олівці, стікери, кольоровий папір, клей, ватман, блокнот для фліпчарту).

5. Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю (залік)

1. Земля як цілісний об'єкт управління.
2. Використання земельних ресурсів.
3. Землі сільськогосподарського призначення.
4. Землі населених пунктів.
5. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення.
6. Землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.
7. Землі лісового фонду.
8. Землі водного фонду.
9. Землі запасу.
10. Функції землі.
11. Регулювання земельних відносин.
12. Законодавче забезпечення регулювання земельних відносин.
13. Раціональне використання та охорона земель.
14. Принципи раціонального використання та охорони земель.
15. Охорона земель.
16. Повноваження органів земельних ресурсів щодо охорони земель.
17. Принципи державної політики у сфері охорони земель.
18. Сутність поняття «збалансований розвиток».
19. Збалансований розвиток землекористування.
20. Сталий розвиток землекористування.
21. Інноваційні орієнтири збалансованого використання землі.
22. Стратегічні напрямки збалансованого використання земель.
23. Пріоритетні завдання в рамках збалансованого використання земель.
24. Земельні угіддя країни.
25. Рілля (орні землі).
26. Перелоги.
27. Багаторічні насадження.
28. Сінокоси.
29. Пасовища.
30. Класифікація земельних угідь.
31. Структура земельного фонду країни та динаміка його змін.

32. Властивості земельних ресурсів.
33. Ґрунт як базис формування земельних ресурсів.
34. Родючість ґрунту, види родючості.
35. Властивості інших природних ресурсів, що враховуються при організації їх використання.
36. Категорії земель.
37. Встановлення та зміна цільового призначення земель.
38. Зміст основних статей Земельного Кодексу України.
39. Право власності на землю.
40. Державна форма власності на землю.
41. Комунальна форма власності на землю.
42. Приватна форма власності на землю.
43. Передумови розвитку агробізнесу.
44. Сутність агробізнесу.
45. Структура агробізнесу.
46. Підкомплекси агробізнесу.
47. Особливості агробізнесу в Україні.
48. Перспективи розвитку агробізнесу.
49. Основні форми підприємницької діяльності на селі.
50. Особливості розвитку аграрного сектора.
51. Особливості аграрної політики.
52. Принципи аграрної політики.
53. Система цілей аграрної політики держави.
54. Основні завдання аграрної політики.
55. Розвиток взаємовідносин підприємницьких структур агробізнесу.
56. Система матеріально-технічного забезпечення в Україні.
57. Формування ринку засобів виробництва.
58. Форми матеріально-технічного забезпечення АПК в умовах ринку.
59. Сутність лізингу.
60. Організація виробничого обслуговування сільськогосподарських підприємств.
61. Аграрний ринок.
62. Диверсифікація в агробізнесі.
63. Регулювання процесу диверсифікації аграрного виробництва.
64. Напрямки реалізації політики розвитку сільських регіонів.
65. Синергетична та конгломеративна диверсифікація.
66. Організаційні форми агробізнесу в Україні.
67. Система економічних відносин в агробізнесі.
68. Дефініції поняття «конкурентна перевага».
69. Оцінка ефективності конкурентної стратегії підприємства.
70. Конкурентні стратегії сільськогосподарського землекористування.
71. Перспективи розвитку конкурентних стратегій сільськогосподарського землекористування.
72. Етапи оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарського землекористування.

73. Пріоритети розвитку землекористування.
74. Напрямки розвитку агробізнесу.
75. Розвиток агробізнесу у зарубіжних країнах.

Типові задачі для розв'язування

1. Визначте фондозабезпеченість, фондоозброєність, фондovіддачу і фондомісткість, якщо вартість валової продукції складає 360 тис грн, вартість основних виробничих фондів 1100 тис грн, середньорічна кількість працівників – 75 чоловік, площа сільськогосподарських угідь – 601 га.
2. Сформулюйте і приведіть відомість трансформації земельних угідь за умови, що:
 - площа ріллі складає 70 га;
 - сіножатей – 15 га;
 - пасовищ – 8 га;
 - доріг – 1 га.При цьому частину площі ріллі (2,0 га) та доріг (1,0 га) – трансформувати в ріллю. Пасовища площею 8 га та дороги площею 1 га теж трансформувати в ріллю.
3. Розрахуйте недобір урожаю сільськогосподарських культур на середньозмитих ґрунтах.

Перелік культур наступний:

 - зернові;
 - озимі культури;
 - ячмінь;
 - горох;
 - однорічні трави (сіно);
 - багаторічні трави (сіно).
4. Визначить коефіцієнт екологічної стабільності території землекористування при такому складі угідь:
 - рілля – 120 га;
 - сади – 60 га;
 - сіножаті – 25 га;
 - пасовища 30 га;
 - ставки, болота природного походження – 12 га;
 - ліси природного походження – 6 га.

5. Розрахуйте, скільки фізичного гумусу міститься в одній тонні ґрунту. При цьому вміст гумусу у ґрунті 3,1%.

«0» варіант залікового білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»

Семестр 8

Навчальна дисципліна **Земельні ресурси та розвиток агробізнесу**

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № «0»

1. Земля як цілісний об'єкт управління. 10 балів
2. Передумови розвитку агробізнесу. 10 балів

Практичне завдання 10 балів

Сформулюйте і приведіть відомість трансформації земельних угідь за умови, що:

- площа ріллі складає 70 га;
- сіножатей – 15 га;
- пасовищ – 8 га;;
- доріг – 1 га.

При цьому частину площі ріллі (2,0 га) та доріг (1,0 га) – трансформувати в рілля. Пасовища площею 8 га та дороги площею 1 га теж трансформувати в рілля.

Затверджено на засіданні
кафедри, циклової комісії _____
Протокол № _____ від „_____” _____ 20____ року

Завідувач кафедри, голова циклової комісії _____
(підпис)
Екзаменатор _____
(підпис)

В.В. Горлачук
(прізвище та ініціали)
О.В. Лазарева
(прізвище та ініціали)

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Презентація	10
2	Тези доповіді	15
3	Вміння розв'язувати типові завдання	10
4	Тестування	5
5	Аналіз запропонованих аналітичних ситуацій	10
6	Індивідуальна робота в аудиторії (відповіді на теоретичні питання)	20
7	Залік	30
	Всього	100

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

Презентація - стислість, лаконічність та завершеність викладу інформації на слайдах, їх максимальна кількість для презентації результатів виконання проблемних ситуацій за однією з тем 1-11 – 12-15 слайдів.

Орієнтовні теми презентацій

До теми 1:

Земля та її функції в системі землекористування

Земельна ділянка як об'єкт управління земельними ресурсами

До теми 2:

Раціональне використання та охорона земель

Парадигма збалансованого розвитку землекористування

До теми 3:

Класифікація земельних угідь

Структура земельного фонду та динаміка його змін

До теми 4:

Грунт як базис формування земельних ресурсів

Родючість ґрунту

До теми 5:

Категорії земель

Встановлення та зміна цільового призначення земель

До теми 6:

Державна форма власності на землю

Право комунальної власності на землю

Приватна власність на землю

До теми 7:

Сутність та структура агробізнесу

Агробізнес в Україні

До теми 8:

Основні форми підприємницької діяльності на селі

Особливості аграрної політики в Україні

До теми 9:

Форми матеріально-технічного забезпечення АПК в умовах ринку

Організація виробничого обслуговування сільськогосподарських підприємств

Аграрний ринок

До теми 10:

Диверсифікація в агробізнесі

Основні форми агробізнесу в Україні

До теми 11:

Перспективи розвитку конкурентних стратегій сільськогосподарського землекористування

Напрямки розвитку агробізнесу

Тези доповіді – стисло, реферативним чином сформульовані основні положення доповіді, яка має відбутися безпосередньо під час проведення конференції, метою яких є– зацікавити та залучити фахівців, підготувати слухачів секційного засідання з метою покращення сприйняття інформації та ініціювання конструктивної дискусії або діалогу відповідно до тематики (сайти вищих навчальних закладів / наука або наукова робота; події; конференції (наприклад: <http://science.nmu.org.ua/ua/conferences/index.php>; <http://lnau.edu.ua/lnau/>;

Вміння розв'язувати типові завдання – коли студент вирішує (розв'язує) відповідні задачі. Цей бік завдання виявляється у завданні (в умові задачі) тих чи інших величин і їх значень – відомих і невідомих. Студент на основі статистичного щорічника та відповідних розрахунків має виконати завдання.

Тестування – є засобом контролю та діагностики знань студентів, призначені для самоконтролю та перевірки знань, що передбачає *вибір однієї або кількох правильних відповідей* (тестове завдання цієї форми складається з двох частин: умови, яка описує певну проблему та ставить завдання перед студентами; варіантів відповідей, серед яких, як мінімум, одна є правильною чи найкращою відповіддю, а решта – неправильні відповіді. **Посилання:** (<http://moodle3.chmnu.edu.ua/course/view.php?id=9737#section-0>).

Аналіз запропонованих аналітичних ситуацій - проводиться зі студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей з метою формування аналітичних вмінь. Цей підхід втілює в собі наступні ідеї: закріплення теоретичних знань з дисципліни; набуття навичок професійної діяльності; підвищення

пізнавального інтересу до навчальної дисципліни; сприяє розвитку дослідницьких, комунікативних і творчих навичок та критичного мислення.

Індивідуальна робота в аудиторії – передбачає відповіді на питання під час групових занять, вміщує в себе теми доповідей (сторінка 11-12 цієї робочої програми).

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

8 семестр

Поточний контроль											Проміжний контроль		Самостійна робота		Аналітичні ситуації	Підсумковий контроль (залі)	Сума
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2					Розв'язання завдань	Тестування	Презентація	Тези			
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11							
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5	7	10	10	70	100

7. Рекомендовані джерела інформації

а. Основні:

1. Петрига О. М. Економіка аграрного підприємства: навчальний посібник / О. М. Петрига, Т. І. Яворська, Ю. О. Прус; за ред. О. М. Петриги, Т. І. Яворської. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. – 498 с.
2. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.

б. Додаткові:

1. Лазарева О.В. Організація і управління землевпорядним виробництвом: навч. посіб. для студентів галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальність – 193 «Геодезія та землеустрій» / О.В. Лазарева. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 160 с.
2. Стратегічне планування збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем в умовах децентралізації : монографія // М. І. Зверяков, А. І. Ковальов, Н. В. Сментина. – Одеса : ОНЕУ, 2017. – 175 с .
3. «Україна-2030» : Доктрина збалансованого розвитку. Видання друге. – Львів : Кальварія, 2017. – 164 с
4. Навчально-методичний комплекс «Аграрна політика». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/nmk_agrarna_prikladisti.pdf
5. Типові бізнес-плани для започаткування власної справи Бізнес пропозиції для сільськогосподарських товаровиробників.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zolochiv-rda.gov.ua/sg_biz.htm